

THE LOCAL PEOPLE AN IMPORTANT AND INDISPENSABLE ACTOR IN THE PROCESS OF ORGANIZING AND CONDUCTING LOCAL FESTIVALS

Kamelia Petkova

Institute of Philosophy and Sociology, Bulgarian Academy of Sciences, Bulgaria,
kamelia.petkova@gmail.com

Abstract: In the modern global world, the role and importance of local festivals for the preservation and development of local communities within a given settlement is increasingly growing. If we accept that the holiday is the general, generic concept arising from the need to celebrate the unique identity or talent of the society (Scholt. V& Maputsoe, 2018), then local festivals can also be seen as a special day or period that is not included in the common everyday life of a given community and are inherently unusual events offering opportunities for human interaction different from everyday life (Saatci. G. Ç. Onsekiz, 2020). Their uniqueness stems from their ability to reproduce a sense of community continuity, social cohesion, and solidarity. They bear within themselves the imprint of the past, in which traditional phenomena were enriched with newly introduced ideological elements and with socio-economic purpose-rationality. It is obvious that these holidays give an indication of the vital pulse of each local community, and they can also take on a number of important functions for social dynamism.

A number of studies are available in the specialized literature that highlight the importance and contribution of the various initiative local social actors in the process of organizing and holding local festivals. An essential actor and driving force responsible for unfolding the potential of the holiday and making it the recognizable face of the local community are the local people. According to Teodori and Luloff (1998), the participation of community members in these events is an important factor in predicting the strength of an individual's attachment to a community or place. Emotional attachment to the natural landscape and built environment, climate change, and shared memories of community heritage allow people to come together for formal or spontaneous interactions such as community festivals and cultural events. Based on the results of conducted qualitative (in-depth interviews, focus group discussions and included observations) and quantitative studies within the project "Local Festivals: A Resource of Local Communities to Deal with Crises ", financed by the Fund Research at the Ministry of Education and Science, the role will be outlined and the importance of the local people in the realization of the local achievements for the development of the local identity, for the preservation and development of the community.

Keywords: Local communities, festivals, holidays, potential, identity.

МЕСТНИТЕ ХОРА ВАЖЕН И НЕЗАМЕНИМ АКТЬОР В ПРОЦЕСА НА ОРГАНИЗАЦИЯ И ПРОВЕЖДАНЕ НА МЕСТНИТЕ ПРАЗНИЦИ

Камелия Петкова

Институт по философия и социология при БАН, kamelia.petkova@gmail.com

Резиме: В съвременния глобален свят все повече нараства ролята и значението на местните празници за съхранението и развитието на локалните общности в рамките на дадено населено място. Ако приемем, че празникът е общото, родово понятие, произтичащо от необходимостта да се отпразнува уникалната идентичност или талант на обществото (Scholt. V& Maputsoe, 2018), то местните празници могат да бъдат разглеждани също като специален ден или период, който не е включен в общия всекидневен живот на дадена общност, а по своята същност са необичайни събития, предлагащи възможности за човешко взаимодействие, различни от ежедневиия живот (Saatci. G. Ç. Onsekiz, 2020). Тяхната уникалност произтича от това, че те имат способността да възпроизведат усещането за общностен континуитет, социална кохезия и солидарност. Те носят в себе си отпечатъка на миналото, в което традиционни феномени се обогатяват с нововъведени идеологически елементи и със социално-икономическа целе-рационалност. Очевидно е, че тези празници дават индикация за жизнения пулс на всяка локална общност, като могат да поемат и редица важни функции за социална динамизация. В специализираната литература са налични редица изследвания, които извеждат значимостта и приноса на различните инициативни местни социални актьори в процеса на организация и провеждане на местните празници. Съществен актьор и движеща сила, на който се дължи разгръщането на потенциала на празника и превръщането му в разпознаваемото лице на локалната общност това са местните хора. По думите на Теодори и Лулоф (1998), участието на членовете на общността в тези събития е важен фактор за предсказване на силата на привързаността на дадено лице към общност или място. Емоционалната

привързаност към природния пейзаж и застроената среда, климатичните промени и споделените спомени от общностното наследство позволяват на хората да се събират за официални или спонтанни взаимодействия като празници и културни събития на общността. На базата на резултати от проведени качествени (дълбочинни интервюта, фокус групови дискусии и включени наблюдения) и количествени проучвания в рамките на проект „Местните празници: ресурс на локалните общности за справяне с кризи“, финансиран от Фонд научни изследвания към МОН ще бъде очертана ролята и значимостта на местните хора за реализацията на местните поразници за развитието на местната идентичност, за съхранението и развитието на общността.

Keywords: Локални общности, фестивали, празници, потенциала идентичност.

1. УВОД

В съвременното динамично общество все повече нараства ролята и значението на местните празници за съхранението, развитието и укрепването на идентичността на локалните общности в рамките на дадено населено място. В специализираната литература са налични редица дефиниции на понятието местни празници. Ако приемем, че празникът е общото, родово понятие (Scholt and Maputsoe, 2018), то местните празници могат да бъдат разглеждани като специален ден или период, различен от общия всекидневен живот на дадена локална общност, необичайни събития, предлагащи възможности за човешки взаимодействия и взаимоотношения вътре в общността, различни от ежедневиия живот (Saatci and Onsekiz, 2020). Тези събития се отличават с уникалност, която произтича от това, че те имат способността да възпроизведат усещането за общостен континуитет, социална кохезия и солидарност (Duvignaud, (1976). В повечето случаи, местните празници носят в себе си отпечатъка на миналото, като насърчават запознаването с ценностите, културата и начина на живот на общността (Cudny, 2016: 642). По думите на Бакас, чрез тях социалните връзки в рамките на една общност се укрепват на базата на споделени знания, изграждане на доверие, формиране на мрежи за социално обличаване (Bakas et al., 2019). Тяхна уникалност, ги прави “разпознаваеми” събития, придобиващи популярност, както сред местната общност, а така също и извън пределите на територията на която се провеждат (Adema, 2016). В научната литература са налични редица изследвания, които извеждат значимостта и индивидуалния принос на различните местни инициативни социално-групови актьори в процеса на организация и провеждане на местните празници. Съществен актьор и движеща сила, на който се дължи разгръщането на потенциала на празника и превръщането му в разпознаваемото лице на локалната общност това са местните хора. По думите на Теодори и Лулоф (1998), участието на членовете на общността в тези събития е важен фактор за предсказване на силата на привързаността на дадено лице към общност или място.

2. МЕТОДИ

Настоящия доклад се базира на анализ на резултати от проведени количествено и качествено проучване, реализирани в рамките на проект на тема: „Местните празници: ресурс на локалните общности за справяне с кризи“, финансиран от ФНИ на МОН (КП-06-Н45 / 5 от 30.11.2020). Получените резултати са разглеждани през призмата на теорията за заинтересованите страни и мрежите от гледна точка на изграждането на взаимовръзки и взаимоотношения между местните хора и различни инициативни социално-групови актьори по време на конструирането и провеждането на тези събития. Концепцията за мрежа е предложена от Håkansson and Snehota, като се фокусира върху описването на взаимовръзките и взаимозависимостите между различните представители на социо-професионални групи. Тези взаимозависимости могат да бъдат представени като „дейности, ресурси и участници“ (Håkansson and Snehota, 1989).

3. ОСНОВНИ РЕЗУЛТАТИ

Празниците притежават мощен и опияняващ ефект, който е важен за поддържането и трансформирането на социалния живот (Mackley-Crump, 2015). Те са места, където местните хора могат да изпитат и изследват множество идентичности и където общностите могат да представят и изпълняват своя обществен живот (Duffy and Mair, 2018) Тези първоначални връзки могат да доведат до по-широк обмен на знания, мрежи, сделки, стоки и услуги, които след това могат да способстват и за изграждането на едни по-дългосрочни мрежи (Duffy and Mair, 2018a). Важна роля в процеса на организация и провеждане на местните празници заемат инициативните местни социално-групови актьори и по-конкретно местните хора. Тяхната инициативност и активност в организацията на празника е повече от значима, защото те разполагат с групови ресурси, които предоставят възможност за разгръщане на потенциала на общността, необходим за превръщането на местния празник в тяхно разпознаваемото лице. Резултати от проведеното през 2023 г. национално-представително проучване сред населението показва, че след местната власт, местните хора се

разпознават като втория, съществен инициативен социално-групов актьор, имащ съществена роля за организацията и провеждането на събитието. Малко над 55% от анкетираните отбелязват неговата значимост. Значително по-малък е дялът на останалите местни актьори, като местните училища и детски градини (35,5%), читалища (31,9%), неправителствени и граждански сдружения (25,9%), местния бизнес (34,8%) и местните медии (16,5%) като носители на образователния, културния икономически и информационен ресурс на общността.

Фигура 1. Участие на местните инициативни социални актьори при организацията и провеждането на местните празници (в %)

Източник: Петкова, 2023

Интересни резултати се констатираат, когато бъдат анализирани резултатите, в зависимост от типа населено място. Данните сочат, че инициативността на местните хора е най-видима в малките населени места, в които традициите са много по-силни, въздействието на празника върху локалната общност е много по-съществено от гледна точка на нейното съхранение и развитие. Близко 56% от анкетираните посочват, че местните хора в селата вземат активно участие в планираните дейности по провеждане и организация на празника. С нарастване на големината на населеното място се наблюдава ясна тенденция на намаляване на тяхното участие и съответно на техния принос при конструирането на местния празник. Ако в малките градове, едва 18,2% от членовете на местната общност се включват в дейности, то в областните градове техният дял значително намалява и достига до 7,4%, а съответно в столицата – до 0%.

Фигура 2. Активно участие на местните хора в планираните дейности и в организацията на празника по тип населено място (в %)

Източник: Петкова, 2023: 166

С оглед извеждане на ролята и значимостта на местните хора за провеждане на тези събития, интерес представляват и дейностите, в които те активно се включват, така че празника да способства за укрепване на общностната идентичност и солидарност. В повечето случаи, членовете на локалната общност изпълняват разнообразна палитра от дейности и мероприятия. Според получените данни, в най-голяма степен местните хора вземат участие в карнавали (45,1%), шествия (42,7%), в религиозни и традиционни ритуали, обреди и обичаи (39%), в забавления – танци, песни, спорни и др. дейности, в състезания и др. под. (32,5%), в базари на продукти и изделия (32,4%), в дейности, насочени към деца (30,1%), в приготвяне на ястия (29,9%). Най-малко са случаите, в които местните хора се ангажират в кинопрожекции (25%), изложби (25,4%) и конкурси (25,6%).

Таблица 1. Основни дейности се осъществяват по време на празника от страна на местните хора (в %)

Шествия	42,7
Изложби	25,4
Концерти	28,4
Театрални постановки	27,9
Литературни четения	27,7
Базари на продукти и изделия	32,4
Кино прожекции	25,0
Работилници	27,4
Приготвяне на ястия	29,9
Забавления – танци, песни, спорни и др. дейности, състезания и др. под.	32,5
Конкурси	25,6
Карнавали	45,1
Религиозни и традиционни ритуали, обреди и обичай	39,0
Дейности, насочени към деца	30,1

Източник: Петкова, 2023: 164

В преобладаваща част от случаите, местните хора проявяват интерес и активност към участие в предвидените събития по програмата на празника. Близо 77% от анкетираните споделят такова мнение. Малко над 55% от тях се включват също така и в подготовката на празника и в изготвянето на програмата (27,7%). Представените мнения са графично визуализирани във Фигура 3.

Фигура 3. Активно участие на местните хора в планираните дейности и в организацията на празника

Източник: Петкова, 2023: 167

Ако бъде разгледан профила на тези лица, то ясно се очертава групата на младите хора до 35 % (24,5%), които са най-активни при конструирането на тези събития. Децата и учениците от местните образователни институции също са посочени като движеща сила от 20,7% от респондентите. В най-малка степен, пасивна позиция е изразена от страна на представителите на различните етнически общности (5,4%) и от възрастните хора над 65+ г. (12,1%).

Фигура 4. При организацията и провеждането на празника най-активно се включват (в %)

Източник: Петкова, 2023: 165

Местните празници генерират редица ползи за общността като икономическа, културна и социална. Те предоставят възможности за развитие на различни умения (социални, трудови, професионални, граждански), стимулират общуването, мотивират създаването на уникални дейности, изграждат информираност за различни типове културно наследство и действат като източник на гордост в общността. Според резултатите от проведеното количествено проучване местните хора са определени като важен актьор и бенефицият на ползите, които се генерират вследствие на провеждането на тези събития. В повечето случаи те имат различни измерения. Ето и едно конкретно мнение:

- „Всяко едно такова събитие предполага струпване на много народ, обмяна на мнения, нови запознанства, приятели, хората си тръгват от тук с едно задоволство, с едно усещане, че не само са видели слънцето, но и са срещнали хора от тяхната кръвна група. По такъв начин стават социалните контакти. За местните общности- когато влезе това събитие в културния календар и започне всяка година да се разраства и да става по-добро, те започват да си го търсят всяка година като даденост. Към това като се прибави и че ще дойдат техни близки от вътрешността на България и се получават хубави празници. По наше време имаше няколко книжки издадени и с бандите, и с гостите, и с Джулая“ (мнение на представител на НПО по повод провеждането на месния празник Джулай морнинг в Каварна).

В хода на провеждането на количественото проучване, бяха идентифицирани и редица други ползи за местните хора. Като такива са посочени:

- Създаване на повече възможности за комуникация, опознаване и общуване с представители на различни етноси– 26,3%;
- Предоставяне на възможност за сътрудничество между местна власт, културни институти и местни граждани- 24,1%;
- Преодоляване на отчуждението и самотата- 23,5%;
- Даване на кураж на местните жители и поражда надежда за бъдещето- 22%;
- Развитие на местната инфраструктура (подобрява се състоянието на пътищата) – 22,1%.

Фигура 5. Ползи от провеждането на празника за различните инициативни социално-групови актьори (в %)

Източник: Петкова, 2023: 165

4. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Съхранението и развитието на локалните общности в съвременното общество означава създаване на условия за устойчиво регионално развитие, с активното участие на местните хора. В ерата на местната автономия, членовете на локалната общност могат да се считат за най-важната алтернатива при решаване на местни икономически проблеми в ерата на нисък растеж. (Lee Jihun, 2023: 2). От тази гледна точка, участието на местните хора в подготовката и провеждането на местните празници е повече от значима. Резултатите от проведените качествени и количествени проучвания неоспоримо доказваха, че местните хора са важен и значим ресурс за организирането и провеждането на местните празници, който способства за изграждането на локалната идентичност, за съхранението и развитието на локалната общност като такава (Jaeger and Muktetun, 2013: 217). Празниците не само изразяват колективен емоционален етос, но имат и способността да отразяват социалните отношения между представители на различни етнически общности (Rao, 2016). От тази гледна точка активната позиция на местните хора в хода на провеждането на тези събития способства за затвърждаване на връзките и сплотяване на членовете на общността под формата на изграждане на доверие и насърчаване на общуване между различни социални групи (Ванкова, 2017).

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА

- Ванкова, Д. (2017). Социален капитал в общността – необходимо условие за развитие на здравеопазването. Списание Социална медицина, Бр.4
- Петкова, К. (2023). Съвременният облик на местните празници през погледа на българите. В: Местните празници: ресурси, традиции, промени. Изд. Орион прес. 159-170.
- Adema, P. (2016). Festive foodscapes: iconizing food and the shaping of identity and place. [Dissertation]. The University of Texas at Austin, 40-45.
- Bakas et al. (2019). The social utility of small-scale art festivals with creative tourism in Portugal. *International Journal of Event and Festival Management*. 56-66.
- Cudny, W. (2016). *The Concept, Origins and Types of Festivals*. Publisher: Springer International Publishing
- Duffy M., Mair J. (2018a). *Festival Encounters: Theoretical Perspectives on Festival Events*. Abingdon: Routledge, 20-27.
- Duffy M., Mair J. (2018b). Engaging the Senses to Explore Community Events', *Event Management* 22: 49–63.
- Mackley-Crump J (2015). *The Pacific festivals of Aotearoa New Zealand: Negotiating place and identity in a new homeland*. Honolulu, HI: University of Hawaii Press. 106-109.
- Duvignaud, Jean (1976). Festivals . A Sociological Approach . *Cultures* 3/1: 13–28 . 1989 The Festive Spirit . Feasts and Festivals as a Cornerstone of Community Life . *UNESCO Courier* 12: 11–17 .
- Jaeger.K. & Reidar J. (2013). Festivals, Identities and Belonging. In: *Event Management*, Vol. 17, Printed in the USA, 213–226.
- Lee Jihun. (2023). *Meaning and Necessity of Local Community*. GyeongGi Cultural Foundation: 2-10.
- Mair, J. (Ed.). (2018). *The Routledge handbook of festivals*. Routledge.
<https://www.routledge.com/The-Routledge-Handbook-of-Festivals/Mair/p/book/9781138735811#>
- Rao, V. (2016). *Poverty and Public Celebrations in Rural India*. Word Bank, Retrieved from:
<https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.18.1366&rep=rep1&type=pdf>